

BAKALARZ (43) *sb m*

bakalarz (30), **bakałarz** (13); bakalarz March¹ (2), *LibMal* (4), *BielKom*, *GliczKsiąż* (6), *BielKron*, *GórnDworz* (4), *ModrzBaz*, *SkarŻyw*, *PaprUp* (8), *GostGosp* (2), bakałarz *WróbŻółt*, *SeklWyzn*, *RejZwierz*, *BiałKat*, *RejZwierc* (2), *ReszPrz* (2), *SarnStat* (5).

Pierwsze dwa a jasne, trzecie pochylone.

sg *N* bakałarza (4). ◇ *G* bakałarza (4). ◇ *D* bakałarzowi (2) *LibMal*. ◇ *A* bakałarza (5). ◇ *I* bakałarzem (13). ◇ *L* bakałarzu (1). ◇ *pl N* bakałarze (8), bakałarzowie (1) *GliczKsiąż*. ◇ *G* bakałarzów (3): -ów (1), -(o)w (2). ◇ *D* bakałarzóm (1). ◇ *A* bakałarze (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Osoba, która na uniwersytecie średniowiecznym uzyskała pierwszy (najniższy) stopień akademicki bakalaureat; baccalaureus Cn (24)*: *A* iefli łzczęćcie iáko/ wzniefie ie [*Ligęzów*] ná wíparze/ Pewnie że z nich mogą być/ Ínádnie bákálarze. *RejZwierz* 63v; czytay Wyznánie Miniřtrow Mansfeldřkich: odpowiedź Bákálarzow Wittemberřkich. *ReszPrz* 61, 90; *PaprUp* B4v [4 r.], C [3 r.]; *IAgełło Król Polłki Wízyřtkim y káždému z ołobná [...] Rektoróm Vniuerřitatis, Doktoróm/ Mágifřtratóm/ Bákálarzóm [...] obiecuiemy SarnStat* 201, 205.

Wyrażenie: »bakalarz promowujący«: Z Miřtrzów áłbo Bákálarzow promowuiących, nie ma byđż wiele wyciągano [...] dla wyciągania z promowujących fie ná Mistrzořtwo [...] niezwyčáynego datku *SarnStat* 198.

Zestawienia: »bakalarz w nauce řw. pisma«: Stegoż mieřthcza gdy zořtał Baccálarzem w nauce S. piřma wzięť na kaźnodzieyski řtolec do poznania *WróbŻółt* A4.

»bakalarz w skarbie (z skarbu)« = *pisarz skarbowy, czyłi urzędnik w skarbie nadwornym królewskim* (3): *BielKron* 423v; *A* prze Bog práwi/ ábo w. m. niewieřz/ iż bákálarz s řkárbu/ bárzo niemoże *GórnDworz* S, S.

»w naukach wyzwolonych bakalarz«: Cudné křiążki O Mřzy [...] nápiřáne řą tych czářów/ przez včźciwego y cnotliwego młodzieńcá w naukach wyzwolonych Bákálarzá *BiałKat* 361.

»w teologii bakalarz«: Rychłó potym wzięťy do Paryżu/ a zořtawřzy w Theologiey bákálarzem/ křięgi řententiarum [...] wykłádał *SkarŻyw* 201.

Szeregi: »mistrz i (albo) bakalarz; (profesor), bakałarz, mistrz« (3 : 1): *A* gdy zářię nie dostánie/ Bęđzye żonki nářzekánie/ Aniř ty miřtrz ni bákálarz/ Ani káplán ni gořpodarz *BielKom* A2v; *ReszPrz* 61; weijřzimi w Regiřtra co za Profefori co za Bakalarze co za Miřtrze a ktorich familiei wřpominaya circa annum 1456. *PaprUp* B4. *SarnStat* 198 *cf* »bakalarz promowujący«.

a. *Tytuł w połączeniu z nazwą osobową* (3) : [*wziąłem Marchořta gadanie*] ktory moym włářnym nakłádem przez Ianá bákálarza z Koffyczek teź řlugę twego pokornego/ wyłóżon iefť wpolłkie złaćiny. *March*¹ *Wiet* Av, A2; wyznanie Chřzecijanřkiei wiary Iana Secluciana/ Bakałarza Lipřkiego/ Piřarza Krolewřkiego *SeklWyzn* B.

2. *Nauczyciel szkoły elementarnej, nauczyciel domowy, pedagog; baccalaureus Cn (19)* : *LibMal* 1547/129; Pożytečnyeyřřać yeřť dáć ná wyelkye myeřce řyná ná náuki/ niź go w myářtečřku przy Bákálarzu báwić *GliczKsiąż* M, I8v, K3v [2 r.], K4; Dla tego dobrzy bákálarze nietelko czyťáć dzieći máłtych včźą/ ále y inych obyczáikow včźciwych *GórnDworz* Fř2v, Iiv; *RejZwierc* 148v; *GostGosp*

20, 44; ikázuiemy: áby Ordinarii locorum nie tylko przy Tumfkich kościołách/ ná szkółách Rectory/ Miftrze mieli/ [...] ále téz po miáftteczkách wiétfzych y mnieyfzych niech Bákálarze będą *SarnStat* 199.

Szeregi: »mistrzowie i bakalarze«: Ná wiétfzé szkoly Miftrzowie y Bákálarze niech będą bráni. *SarnStat* 199.

»pedagog albo bakalarz«: Co yeft lepiey yefti dzyecyę do szkoly dác/ czyli yemu chowác domá Pedágogá álbo Bákálarzá. *GliczKsiqz* K3v.

»sługa jako i bakalarz«: Wielkich Pánow fynowie [...] vftáwicznie pochlebce miewáią około siebie/ ták sługi iáko y Bákálarze *ModrzBaz* 12.

W przeni: Nárośfzy to dwá z miotłą bákálarze/ Kogo funnienie s fwiętą cnotą karze. *RejZwierc* 223.

a. *Tytuł w połączeniu z nazwą osobową (3)* : Item Marufchá kthorey Mathka fzyada fchlyebem wforczye, [Katarzyna Wawrzyńcewa] wodzila baccalarzevi mathiffewy do Czelnika *LibMal* 1545/96v; Item powyada yfz then tho Czefsek y skloba baccalarzem yego namawiali na zlodzyeifthvo *LibMal* 1545/118, 118.

Synonim: 2. *pedagog*.

KN